

VEILEDER FOTBALLHALLER

VALDRES STORHALL Bilde: www.valdresstorhall.no

LIMTREHALLEN MOELV. Foto: Ove Halvorsen, NFF

INNHold

1	INNLEDNING.....	3
2	MÅL OG UTFORMING.....	4
	2.1 Hall-/banestørrelser.....	5
	2.2 Kunstgressdekke.....	7
	2.3 Lysanlegg.....	7
	2.4 Garderober og dusjrom.....	7
	2.5 Toaletter.....	9
	2.6 Lager.....	9
	2.7 Styrketreningsrom/aktivitetssal.....	10
	2.8 Tribuner.....	10
	2.9 Sosialt rom.....	10
	2.10 Servicearealer.....	11
	2.11 Andre aktivitetsarealer.....	11
3	FINANSIERING – SPILLEMIDLER.....	12
4	DRIFT OG VEDLIKEHOLD.....	14
5	KONTAKTPERSONER NFF.....	15
6	REFERANSEPROSJEKTER.....	15
7	LEVERANDØRER.....	17

Norges Fotballforbund, 10. juni 2018.
Ove Halvorsen

INNLEDNING

Fotballhall har fram til 2016 vært delt i to typer; Storhall med 11-er bane størrelse eller tradisjonell 7-er bane med spilleflate 40x60/64m. Sistnevnte stort sett som en treningshall. Disse har vært definert i Kulturdepartementets «Målboka» med banestørrelser og sikkerhetssoner, samt krav til høyder. Det er disse hallene som fram til og med 2016 var berettiget for tilskudd av spillemidlene.

Nye banestørrelser vedtatt av NFF i januar 2016, med mindre 7-er baner og innføring av 9-er fotball, har gjort at Kulturdepartementet har godkjent at det kan bygges og gis spillemiddeltilskudd til haller med størrelse ny 7-er, eksisterende 7-er, 9-er og 11-er.

For detaljert info utover det som omtales her, henvises det blant annet til følgende:

- Kunstgressboka. Rev 2015. (www.idrettsanlegg.no og www.fotball.no)
- Tekniske Forskrifter, TEK 17 (<https://dibk.no>).
- Universell utforming av idretts- og nærmiljøanlegg. V-0511 (www.idrettsanlegg.no).
- Idrettshaller, Planlegging og bygging. V-0989 (www.idrettsanlegg.no).
- Målboka for idrettsanlegg V-0976 (www.idrettsanlegg.no).
- Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet V-0732 (www.idrettsanlegg.no). Revideres hvert år.
- Idrettsbelysning. Utgitt i samarbeid mellom Lyskultur og Kulturdepartementet i 2013. Kjøpes fra Lyskultur.
- NS-EN 12193. Norsk Standard for idrettsbelysning.
- NS-TR 15913 Tilskuieranlegg – Kriterier for utforming av tilskuerområder for tilskuere med nedsatt funksjonsevne.
- NS-EN 13200 Tilskuieranlegg del 1–8. Det vises særlig til:
Del 1: Generelle egenskaper for tilskuerområder Del 3: Rekkverk, gjerder og bølgebrytere Del 5: Teleskoptribuner Del 6: Demonterbare tribuner

Kulturdepartementet har utarbeidet en rekke publikasjoner om planlegging, bygging og drift av idrettsanlegg. Imidlertid har det ikke vært laget noen publikasjoner for fotballhaller annet enn krav til størrelse og høyder gjengitt i Målboka for idrettsanlegg (V-0976), oppdatert 04/2015.

Denne enkle veilederen, utarbeidet av Norges Fotballforbund (NFF), har som mål å gi utbyggere, anleggseiere, planleggere og andre en innføring i krav til aktivitetsarealet og tilliggende rom i en fotballhall.

2 MÅL OG UTFORMING

Generelt

En fotballhall bør legges til områder hvor det er etablert idrettsanlegg tidligere eller alternativt der anlegget også kan brukes på dagtid, dvs i nærheten av skoler, eller aller helst plassert der det både er idrettsanlegg og skole.

En fotballhall er ofte en ruvende og stor bygning. Det må ved planlegging legges vekt på hva «Lov om planlegging og byggesaksbehandling» (Plan- og bygningsloven) og tilhørende regelverk sier om estetikk, tilpassing til eksisterende bygninger og universell utforming av utearealet (TEK17 KAP 8).

Innvendig må bygget planlegges med gode idrettsfunksjoner. Veileder for idrettshaller legges til grunn for planlegging og plassering av de enkelte rom.

Bygget må tilfredsstillende krav i veileder for «Universell utforming av idretts- og nærmiljøanlegg» og TEK 17 kap 12. Universell utforming gjelder ikke bare bevegelseshemmede, men også de med nedsatt hørsel, syn, kognitive ferdigheter og overfølsomhet for materialer og forurensninger i luft. Er det to etasjer eller mer, med trapp i mellom, er det krav om heis/vertikalløfter.

HUSK AT:

- Et idrettsanlegg skal kunne brukes av alle, inkludert utøvere, publikum, trenere og personer i andre roller som f.eks speaker eller banepersonell.
- Alle skal ha adgang til alle aktivitetsflater, klubblokaler, møterom, publikums- og serviceområder.
- Alle brukergrupper må få anledning til å komme med innspill i planprosessen.
- Det er viktig å skape et oversiktlig idrettsanlegg som er lett å finne fram i.
- God planlegging gir lavere kostnader til universell utforming.
- Evakuering og rømningsvei gjelder for alle brukere.
- Et idrettsanlegg skal fungere like godt for alle både i trening, konkurranse, som tilskuer eller utøver, som en møteplass før og etter trening.
- Selv om det ikke er personer med nedsatt funksjonsevne blant brukerne i dag, så kan det hende at det er det i morgen.

Utdrag fra veileder Universell Utforming av idretts- og nærmiljøanlegg

For krav til varme og ventilasjon legges TEK 17 (kap 14 og 15) til grunn. En isolert fotballhall dimensjoneres vanligvis ut fra en beregnet innetemperatur på min 12 °C. I forhold til ventilasjon så viser en tabell på side 68 i Veilederen for idrettshaller, anbefalte luftmengder for de enkelte rom.

Selve hallen med aktivitetsflate for fotball kan ut fra TEK17 §14 tolkes dit hen at bygninger der tilsiktet temperatur er under 15 °C i oppvarmings sesongen, som for eksempel

lagerhaller, **idrettsbygninger**, lokaler for fysisk arbeid, skipsverft, fiskeforedlingsbedrifter, slakterilokaler, sagbruks- og høvleribedrifter, er unntatt energikravene dersom energibehovet holdes på et forsvarlig nivå.

TEK 17 §14 veiledning:

Det aktuelle arealet (bygningen eller en del av bygningen) som skal holde lav temperatur, skal innrettes slik at transmisjonsvarmetapet ved aktuell innetemperatur ikke blir større enn det som tillates i en fullt oppvarmet og fullisolert bygning, jf. § 14-2. Isolasjonsstandarden kan i slike tilfeller bestemmes ved en enkel beregning som omfatter U-verdier og temperaturdifferanser.

Det anbefales å ta kontakt med byggekonsulenter og/eller lokale bygningsmyndigheter for å avklare dette. Dette samme gjelder eventuelle krav til radonsperre.

Veilederen for idrettshaller viser hvordan en prosess med organisering og behovsvurdering kan gjøres. Ta gjerne også kontakt med NFF for råd og bistand.

2.1 Hall-/banestørrelser

Fotballhaller fram til nå har vært bygd med utgangspunkt i størrelse 11-er på 64-68 x 100-105m og 7-er på 40 x 60-64m. Vi har pr 31.12.17 totalt 128 fotballhaller i Norge fordelt på 28 storhaller (11-er) og 100 treningshaller (7-er eller mindre).

01.01.2016 ble det vedtatt følgende banestørrelser for fotball.

11-er baner:

Uendret

Følgende er vedtatt for mindre baner for spill for alle aldersgrupper:

9-er bane:

Anbefalt spilleflate **50x70m**. Spilleflaten bør ha min bredde på 48-52m og lengde på 60-72m. Lengden skal være større enn bredden. For 2018 er det et spillformpilotprosjekt i 9 kretser hvor det også testes ut 9-er fotball for 12-åringer på baner ned mot 40x60m spilleflate (tilsvarende «gammel» 7-er bane). For 9-er baner er det kretsvis valgfritt om en bruker 7-er eller 11-er målbur. Målgården må tilpasses dette.

7-er bane:

Anbefalt spilleflate **30x50m**. Spillebanen bør være min. 20 x 40 m – maks. 40 x 60 m Lengden skal være større enn bredden. Målburenes størrelse 5x2m (alt 3x2m).

5-er bane:

Anbefalt spilleflate **20x30m**. Spillebanen bør være min. 15 x 30 m – maks. 20 x 40 m Lengden skal være større enn bredden. Målburenes størrelse 3x2m (alt 5x2m).

3-er bane:

Anbefalt spilleflate **10x15m**. Lengden skal være større enn bredden. Det anbefales å spille kamper med vant (inngjerding). Målburenes størrelse bør være 1,2–1,5 m bredde x 0,75–1 m høyde. Det er ikke keeper i treerfotball og straffefelt brukes ikke.

Disse målene gjør at en bane kan deles annerledes enn tidligere. En 11-er bane kan deles i to 9-ere, 9-er i to 7-ere, 7-er i to 5-ere og 5-er i to 3-ere. Selv om en hall mindre enn en 11-er i utgangspunktet er definert som en treningshall, må den også bygges slik at det kan gjennomføres obligatoriske kamper.

Ut fra nye mål til banestørrelser bør det ikke bygges nye haller med spilleflate på 40x60m, men heller øke til 50x70m dersom det vurderes en hall av denne størrelse.

Sikkerhetssoner:

For 11-er baner er sikkerhetssoner minimum 4m på sidene og 5m bak kortlinjene. Minst 2m på sidene og 3m bak mål skal ha samme dekke som spilleflaten, mens resten kan være for eksempel asfalt eller kunstgress. Vi anbefaler kunstgress i hele sikkerhetssonen.

For baner mindre enn 11-er størrelse er sikkerhetssonen minimum 3m rundt det hele. Minst 1,5m skal ha samme dekke som spilleflaten, mens resten kan være for eksempel være asfalt eller kunstgress. Også her anbefaler vi kunstgress i hele sikkerhetssonen.

Utenfor sikkerhetssonen må det i tillegg være plass til for eksempel innbytterbenker, tribuner og fotballmål som ikke er bruk (se også pkt 2.6). For eventuelle andre idrettsaktiviteter i hallen, se pkt 2.11.

Skillevegger:

Det bør være skillevegger i en fotballhall uansett størrelse. Dette kan være lette nettvegger som er tette de nederste 1-2m og som kan heises ned fra taket. Inndeling må tilpasses banestørrelser som nevnt tidligere. For eksempel en 11-er hall med en delevegg på midten for to 9-ere og i tillegg delevegg for to 7-ere på hver 9-er. Tilsvarende også for 9-er og 7-er haller som kan deles i 7-ere og 5-ere. Husk også her avstand til skillevegg i forhold til krav til sikkerhetssone.

Høyder:

Med høyder menes fri takhøyde fra banenivå og til underkant bærekonstruksjoner.

- En 11-er hall er i Målboka vist som en hall med buekonstruksjon og krav om minimum 10m høyde over sidelinjene og minimum 20m over midtaksen. For andre takkonstruksjoner skal disse høydene være utgangspunktet, men ta kontakt med NFF for råd.
- Eksisterende 7-er/treningshall (40 x 60-64m spilleflate) er også vist som en buekonstruksjon med høyde minimum 5.5m over sidelinjene og minimum 10m over midtaksen. For andre takkonstruksjoner, for eksempel flatt tak, godkjennes det at takhøyde kan være minimum 7m (tilsvarende en idrettshall).

- For «ny» 7-er hall med spilleflate 30x50m, gjelder de samme kravene til høyder som eksisterende 7-er hall.
- 9-er haller med spilleflate 50x70m. Det anbefales at denne bygges med større høyde enn 7-er haller og sette krav til minimums høyder ved en buekonstruksjon til hhv 7m og 14m. Med flatt tak settes kravet til minimum 9m.

2.2 Kunstgressdekke

Kunstgress systemet i en fotballhall skal tilfredsstillende gjeldende funksjonskrav fra Norges Fotballforbund. Dette skal dokumenteres ved lab test før levering og felttest av kunstgressdekke etter at anlegget er ferdigstilt. Som ifyll kan det benyttes SBR (gjenbrukt gummi), dersom det dokumenteres at dette tilfredsstiller renhet- og miljøkravene til NFF. Disse kravene fås ved henvendelse til NFF. Det anbefales imidlertid et granulat fremstilt av termoplast, som er renere enn et SBR granulat. Dette granulatet er imidlertid dyrere enn SBR, og krever som regel et støtdempende underlag for å oppnå tilstrekkelig mykhet.

Anbefalt system er støtdempingssjikt /pad og minimum 40mm kunstgress eller minimum 50mm kunstgress uten støtdempingssjikt.

2.3 Lysanlegg

Det er ingen egne krav i fotballhaller utover krav i NS-EN 12193 og Idrettsbelysning fra Lyskultur. I tillegg henviser vi til Veileder for idrettshall og legger dette til grunn:

I en idrettshall for trening og konkurranser for breddeidrett legges normalt kravene i NS-EN 12193, Tabell A.2, klasse II til grunn. I denne klassen angir standarden en minste horisontal belysningsstyrke på 500 lux (bruksverdi) med jevnhet 0,7, og fargegjengivelsesindeks Ra på minimum 60.

For utendørs anlegg er kravene min 200 lux. Det er naturlig at dette legges til grunn der det bygges en uisolert hall som kun får spillemidler til kunstgressbane og lys.

Når det ble bygget en del haller i Nord-Norge rundt 2000 ble min. 300 lux lagt til grunn i anbudene.

Er det aktuelt med kamper som administreres av NFF og ikke av krets, så er det egne krav til lysstyrker. Ta kontakt med NFF for info.

2.4 Garderober og dusjrom

For å få full spillemiddeltildeling skal det være minimum to sett med garderober i en fotballhall. To sett garderober tilsvarer fire garderober med egne dusjrom og toalett. Det kan, dersom det er fire garderober, godkjennes felles dusj for to og to garderober. Fellesdusjen må da dimensjoneres ut fra flere personer. Bygges det ett garderobesett skal hver garderobe ha eget dusjrom. Skal det IKKE bygges garderober i forbindelse med hall må det være tilgjengelige garderober både for spillere og dommere i nærliggende bygg. Det kan

også være aktuelt å bygge noen egne båser med avledning og dusj for de som ønsker å dusje alene.

Garderobes med dusj og toalett må være plassert inntil aktivitetsflaten. I en idrettshall er det krav om en ren og en skitten sone. Dvs en adkomst inn fra inngangssiden (ren) og en ut til aktivitetsflaten (skitten). Dette er også noe som skal legges til grunn i en fotballhall. Det gjør det mulig å også bruke garderobene for eventuelle uteanlegg.

Garderobes og dusjrom for spillere:

- Garderobene dimensjoneres for 1-1,2m² per person. Minimum 20m² for en lagsgarderobe. Helst 25m². Min bredde mellom benker 2m.
- Bygger en to og to garderobes i bredden med dør mellom, kan en ha mulighet for større garderobes, som da vil tilfredsstille krav i høyere divisjoner.
- Garderobes for kamper som administreres av NFF, er det egne krav til størrelse på garderobes: min 35m² for 3. divisjon, min 40m² for 2. div herrer og 1.div. for kvinner og min 50m² for divisjoner over.
- Alle garderobes og dusjrom skal være universelt utformet ihht tekniske forskrifter i PBL. Minimum to garderobes, én for hvert kjønn, skal være tilpasset brukere i rullestol. De andre kravene vedr universell utforming må være innfridd i alle garderobes (syn, hørsel, kognitive ferdigheter og overfølsomhet for materialer og forurensninger i luft). Se veileder for universell utforming.
- Det skal være direkte tilgang til toalett fra hver garderobe.
- Hver garderobe bør ha egen servant/ vask tilpasset påfyll av vannflasker.

Garderobes og dusjrom for dommere, instruktører og lærere:

- Det skal være en dommergarderobe for hvert garderobesett, der minst en skal være tilpasset bevegelseshemmede. For sistnevnte bør denne deles i minimum to rom. Ett for avledning og ett for dusj og toalett. Alle dommergarderobes skal ha egen dusj og toalett.
- For dommergarderobes der det spilles 11-er kamper, skal det være plass til min 3 personer. I tillegg en liten arbeidsplate (som gjerne kan felles ned når den ikke brukes).
- Ved for eksempel to dommergarderobes, kan disse legges inntil hverandre med adkomst fra felles møterom. Møterommet bør da ha plass til minimum 4 stk og egen arbeidsplass. Dette kan da også tilfredsstille kravene i toppfotball.

Dusjrom:

- Dusjrom dimensjoneres for min 0,8m² per person. Ut fra en lagsgarderobe på 20-25m² skal dusjrommet være minimum 15m² og ha minst 6 dusjhoder. I garderobes/dusjrom tilpasset bevegelseshemmede skal minimum en dusj være for bevegelseshemmede (dvs klappsete, nedfellbare bøylers og hånddusj). Bredde på dusjrom min 2.3m.
- Hvert dusjrom må ha en tørr og en våt sone, gjerne atskilt med dusjvegger.

- Bygges det to sett eller flere, kan to og to garderober ha felles dusjrom. Dette skal da være minimum 20m² og ha minimum 8 dusjhoder.

Veiledningen for garderober og dusjrom i denne veilederen for fotballhaller kan også brukes som veileder for garderobebygg for utendørsanlegg. Dette gjelder også første avsnittet i pkt 2.5.

2.5 Toaletter

Hver spiller- og dommergarderobe skal ha egne toaletter. For spillergarderober skal minst to garderober ha toalett for bevegelseshemmede. Standard minstemål er 2,20 x 2,25 m (tosidig tilgjengelighet til klosettskålen) hvis det er ett toalett. Minstemålet er 1,80 x 2,25 m (ensidig tilgjengelighet til klosettskålen) dersom det er to toalett i nærheten av hverandre. Velges toalett med ensidig tilgjengelighet, skal disse være speilvendte. I handikoptoaletter med disse minstemålene, må alt utstyr plasseres slik det er beskrevet i henvisningene i veileder for universell utforming.

For publikum i en fotballhall anbefales følgende antall toaletter i forhold til antall personer som forventes å oppholde seg i anlegget:

For menn:

- 1 WC pr. 200 menn
- 1 urinal pr. 150 menn
- 1 vaskeservant pr. 200 menn

For kvinner:

- 1 WC pr. 75 kvinner
- 1 vaskeservant pr. 200 kvinner.

For bevegelseshemmede i rullestol:

- 1 tosidig toalett, ca. 5 m², pr. 15 rullestolbrukere.

Fra vestibyle bør det være enkel adgang til toaletter. Minst ett publikumstoalett skal være utformet og tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne. Ved separate toaletter for menn og kvinner, må minst ett toalett for hvert kjønn være tilrettelagt.

2.6 Lager

For å kunne motta spillemidler til en fotballhall, forutsettes det at det er avsatt arealer som lagringsplass for fotballmål og idrettsmateriell. Fotballmål som ikke er i bruk skal plasseres utenfor sikkerhetssonen. Det kan gjøres plass for dette i hallen, alternativt bygge eget lager for dette. Dette må da dimensjoneres ut fra antall målbur som til enhver tid forefinnes i hallen. I tillegg må det være plass til lager/ skap for annet idrettsmateriell. Dette rommet kan kombineres med lager for drifts- og vedlikeholdsutstyr.

2.7 Styrketreningsrom og aktivitetsal

Ofte kan treningsrom eller aktivitetsal i tilknytning til hallen være ønskelig. Dette kan også utløse ekstra spillemidler. Forutsetning er da at dette rommet er min 60m² og har en takhøyde på minimum 3,5 – 4m. Se for øvrig kap 3.

2.8 Tribuner

Tribuner skal plasseres utenfor sikkerhetssonen, gjerne ved å utnytte plassen mellom søylene langs ytterveggene. Dette kan være faste eller uttrekkbare tribuner (spesielt aktuelt der det er løpebane på sidene).

Normalt planlegges en kombinert stå- og sittetribune med stigningsforhold på 1:2, dvs ca 40cm opptrinn og 80cm inntrinn. Sittetribune kan lages brattere, for eksempel 1:1,5, som kan gi et opptrinn på 53 cm og inntrinn på 80cm. Det må lages trinn for trapper med en viss avstand ihht krav i NS 13200.

Som en praktisk veileder, og som supplement til standarden, er det gjennom Standard Norge utarbeidet en egen veileder, NS-TR 15913; «Tilskueranlegg – Kriterier for utforming av tilskuerområder for tilskuere med nedsatt funksjonsevne». Denne veilederen gir en rekke anvisninger for mål og utforming av tribuner. Se også veileder for universell utforming. Ved alle idrettsanlegg med tribuner skal det avsettes et tilstrekkelig antall plasser for rullestolbrukere blant publikum. Antall plasser skal være tilpasset tribunenenes totale antall plasser. Som et minimum skal det i alle tribuneanlegg være seks plasser tilpasset for rullestol.

Tribuner er ikke tilskudsberettiget av spillemidlene.

2.9 Sosialt rom

Det anbefales å etablere et sosialt rom i tilknytning til fotballhaller. Rommet bør være beregnet for åpen sosial aktivitet som ikke nødvendigvis er knyttet opp mot idrettsaktivitetene. Rommet bør ligge i tilknytning til, men adskilt fra vestibyleområdet, og ha mulighet for servering. Sosialt rom kan også gi ekstra tilskudd av spillemidlene såfremt det er minimum 100m².

Sosialt rom kan også brukes til møterom og det kan være aktuelt å dele opp rommet med foldevegger eller mobile skillevegger. Dette bør også kunne planlegges for å fungere som sekretariat i forbindelse med arrangementer i anlegget.

Klubblokaler/klubbhus for et idrettslag kan også kombineres med en fotballhall og gi tillegg av spillemidlene.

2.10 Servicearealer

Vestibyle:

En vestibyle dimensjoneres ut fra forventet antall besøkende og brukere. Dersom det er en større hall hvor det skal gjennomføres seriekamper, skal det planlegges slik at trafikkarealet for de aktive og tilskuere ikke skal krysses. Dvs at det må være egen inngang for de aktive inn til garerobedelen fra vestibylen eller i tillegg til vestibylen.

Vaktrom/kontor:

Dette må plasseres slik at det er innsyn og adkomst både til vestibylen og aktivtetsarealet.

Kjøkken/kiosk:

Dersom det planlegges kjøkken og kiosk bør det legges slik at dette kan betjene både sosialt rom/møterom, vestibyle og eventuelt uteareal.

Teknisk rom:

Det må planlegges tilstrekkelig plass for tekniske anlegg. Særlig ventilasjonsanlegg er arealkrevende, men det må også planlegges plass for elektrotavle, styringssystemer og vannsentral. Fagkonsulenter må vurdere areal og plassering av tekniske rom. Driftspersonell med erfaring fra drift av tilsvarende anlegg bør konsulteres.

Lager for driftsutstyr:

For en kunstgresshall kreves det, iht spillemiddelordningen, plass til en liten traktor, eventuelt ATV og vedlikeholdsutstyr. Dette kan bygges som et eget rom, eventuelt i kombinasjon med lager for idrettsmateriell og fotballmål, beskrevet i kap 2.6.

Personalrom:

Dersom det planlegges at det skal være fast personell knyttet til driften, må arbeidsmiljølovens bestemmelser for slike rom følges. Rommene må dimensjoneres etter driftsopplegget for hallen.

Aktuelle arealer kan være:

- administrasjon og kontor, 10–12 m²
- pauserom, spiserom med minikjøkken, ca. 10 m²
- personalgarderobe med dusj og WC ca. 10 m²

Renholdsrom/ bøttekott:

For bygg utenfor selve fotballhallen kreves det utstyr til renhold, plass til dette og med tilgang til varm og kaldt vann. Dette må dimensjoneres ut fra hva som bygges i tillegg til aktivitetsflaten.

2.11 Andre aktivitetsarealer

Aktuelle andre idrettsaktiviteter i en fotballhall kan være:

- Løpebaner fast dekke for friidrett på den ene siden, begge sider eller rundt anlegget. I tillegg kan det legges hoppegrop for lengde og tresteg, samt høyde. Løpebane kan

være en del av sikkerhetssonen (min 1.5m fra spillelinjen), men det anbefales at den legges utenfor. Normert banebredde er 1,22m. Minste anlegg som det gis spillemidler til innendørs, er 3 løpebaner på min 60m.

- Klatrevegg eller egen klatrehall. For klatrevegg i hallen gjelder det at all klatreaktivitet må foregå utenfor sikkerhetssonen for fotball.
- Mobilt dekke for futsal, håndball, turn mm

Se kap 3 for eventuelle spillemidler til disse anleggene.

En fotballhall kan med hell bygges sammen med en idrettshall eller en svømmehall. Fordelen da at en kan ha sambruk på fellesarealer og garderober.

3 FINANSIERING - SPILLEMIDLER

Spillemidler er en viktig del av finansieringen for å kunne realisere en fotballhall. Nedenfor følger maks tilskuddssum for de enkelte haller og for aktuelle tilleggselementer.

Tilskuddssum beregnes ut fra godkjent kostnad inkl mva og er i utgangspunktet 1/3 av kostnad maksimert til summer nevnt nedenfor.

Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet V-0732 revideres i juni hvert år, så se også www.idrettsanlegg.no.

Særlige tilskuddssatser – satser pr mai 2018.

Det kan gis særlige tilskuddssatser i enkelte kommuner. Samlet statlig tilskudd til anlegget kan maksimalt være 50 % av godkjent kostnad i søknaden.

1. Anlegg i kommuner i Troms og Finnmark kan få et tillegg på 25 % av ordinært tilskudd.
2. Anlegg i kommuner i Nordland og Namdalen kan få et tillegg på 20 % av ordinært tilskudd.
3. Anlegg i kommuner definert som pressområder, kan få et tillegg på 15 % av ordinært tilskudd. For oversikt over aktuelle kommuner i tildelingsårene 2015 til og med 2018, se vedlegg 2 i bestemmelsene.

Interkommunale anlegg – satser pr mai 2018.

Det kan være ressurs- og bruksmessig gunstig at flere kommuner går sammen om å bygge og drifte idrettsanlegg det ellers ville vært vanskelig å realisere innenfor én kommune. Særsilt tilskudd for interkommunale anlegg kan tildeles ett anlegg per anleggstype i samarbeidende kommuner. Interkommunale idrettsanlegg kan få et tillegg på 30 % av ordinært tilskudd forutsatt at en del vilkår er oppfylt.

1. Anlegget er et større, kostnadskrevende anlegg, f.eks. en fotballhall.
2. Det er inngått bindende skriftlig avtale mellom to eller flere kommuner vedrørende investering og drift. Avtalen må inneholde følgende elementer:

INVESTERING:

- Hver deltagende kommune skyter inn minimum 5 % av anleggets godkjente kostnad i investeringstilskudd. Kommunenes tilskudd må dokumenteres.

DRIFT:

- Enten ved at hver deltagende kommune skyter inn minimum 5 % av anleggets faktiske driftskostnader i årlige driftstilskudd i 20 år. Driftstilskuddet kan ikke begrenses til et nominelt beløp gjennom 20-årsperioden.
- Eller ved at hver deltagende kommune stiller garanti som dekker minimum 5 % av faktiske, årlige driftsunderskudd for anlegget. Den kommunen som står som søker/anleggseier, skal stille garanti slik at den dekker hele driftsunderskuddet etter fradrag for øvrig deltagende kommune(r)s garantidekning. Garantiene skal samlet dekke 100 % av faktiske, årlige driftsunderskudd for anlegget i 20 år.

Fotballhaller

Det forutsettes at hallen er isolert og tilfredsstillende kravene i TEK 17. Uisolerte plasthaller/kaldhaller som overtrykkshall eller enkel plasthall med bæresystem er pr mai 2018 IKKE tilskuddsberettiget av spillemidlene. For sistnevnte kan det gis tilskudd til kunstgressbane og lysanlegg tilsvarende et uteanlegg, se bestemmelsene for tilskuddsbeløp.

Årets satser pr mai 2018 er som følger:

(Se også: Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet V-0732, da disse revideres hvert år, www.idrettsanlegg.no.)

Type hall	Spilleflate	Minimum areal inkl sikkerhetssoner	Tilskudd
7-er /treningshall	30x50m	36x56m	Kr 3.500.000
Treningshall	40x60m	46x66m	Kr 5.000.000
9-er hall	50x70m	56x76m	Kr 6.500.000
Stor hall	64x100m	72x110m	Kr 9.000.000

Tilskudd til fotballhaller inkluderer lager for fotballmål og idrettsmateriell, samt to sett garderober. Bygges det ikke garderober i tilknytning til hallen blir det fratrukket på kr 500.000 i tilskudd pr garderobesett som ikke bygges, i henhold til tilskuddssats over.

Aktuelle tilleggselementer – årets satser pr mai 2018

Type	Størrelse	Tilskudd
Styrketreningsrom ⁽¹⁾	Min 60m ²	Kr 300.000
	Min 100m ²	Kr 500.000
	Min 150m ²	Kr 700.000
Garderober ⁽²⁾ I tillegg til 2 sett	Sett	Kr 500.000
Klubblokaler i fotballhall		Kr 500.000
Sosialt rom	Min 100m ²	Kr 500.000
Aktivitetssal ⁽³⁾	Min 150m ²	Kr 700.000
	Min 250m ²	Kr 1.200.000
	Min 500m ²	Kr 2.400.000
	Sprintbaner 60m. 6 baner med bredde 1,22m	Kr 1.000.000

Delanlegg friidrett innendørs	Sprintbaner 60m. 3 baner med bredde 1,22m (dette er minste ant baner)	Kr 500.000
	Hoppfelt (lengde og høyde)	Kr 300.000
Klatrevegg i hall		Kr 700.000
Egen del som klatrehall		Se bestemmelsene

⁽¹⁾Minste størrelse er 60m². Takhøyde min 3,5m

⁽²⁾Minimum takhøyde 2,5m og totalt minimum 70m²

⁽³⁾Minimum takhøyde 4m

4 DRIFT OG VEDLIKEHOLD

Foruten ordinært drift og vedlikehold av bygg og byggetekniske installasjoner som beskrevet i veilederen for idrettshaller, så krever også innendørs kunstgressbane vedlikehold.

Hvorfor vedlikehold av en kunstgressbane:

- Gode spille egenskaper – lengde
- Holder fibrene oppreist
- Banen holder lengre før den må rehabiliteres
- Viktige ved evt. reklamasjon – Husk loggføring
- Krav ved tilskudd til rehabilitering.

I likhet med en utendørs kunstgressbane må en innendørs kunstgressbane gjøre følgende vedlikehold:

- Rydding av søppel. Daglig eller ved behov.
Hvorfor: Bevare anlegget pent. «Et pent anlegg blir tatt vare på».
- Slodding/børsting. 1-3 ganger pr uke avhengig av bruk.
Hvorfor: Reiser opp fiberen og fordeler granulatet ut over banen.
- Lufting/harving. 3-6 ganger pr måned avhengig av bruk.
Hvorfor: Mykere kunstgressbane, øker fyllhøyden i kunstgresset og løsgjør granulatet.
- Etterfyll av granulat. Sjeldent nødvendig på en innendørsbane, men granulat kan over tid komprimeres og smuldre opp, noe som kan gjøre fyllhøyden mindre. Fri stråhøyde må måles med jevne mellomrom og skal være maksimum 15mm. Banen bør harves før det måles og må harves før eventuell etterfylling.
Hvorfor: Feil innfyllshøyde gir større slitasje på banen og fiberen kan legge seg.
- Rengjøring/dyprens – overflaterens. Årlig dyprens og/eller regelmessig overflaterens.
Hvorfor: Fjerner støv, smuss og annet som kan gi en hard bane.
Denne tjenesten kan kjøpes.
- Kontroll av linjer og skjøter. Kontinuerlig. Mindre skader utbedres umiddelbart.
Hvorfor: Forringer spille egenskapene og unngår større skader.

Dette er utstyr som bør inngå ved etablering av en fotballhall:

- Liten traktor eller ATV.
- Børster og/eller en gummimatte

- Harv med pinner
- Overflaterenser

Kan kombineres med utstyr som brukes på en utendørs kunstgressbane. Normalt sett kan leveranse av utstyr nevnt ovenfor, unntatt traktor/ATV, inngå i en kunstgressleveranse.

NB:

For utstyr og vedlikehold må kunstgressleverandørens FDV instruks og anbefalinger følges.

5 KONTAKTPERSONER NFF

- **Ole Myhrvold**
ole.myhrvold@fotball.no Tlf.: 916 39 841
Anleggssjef; Internasjonalt, Toppanlegg mm.. Kontaktperson fotballhaller
- **Ove Halvorsen**
ove.halvorsen@fotball.no Tlf.: 905 42 219
Anleggskonsulent; Akershus, Indre Østland, Trøndelag, Nordland, Hålogaland, Finnmark. Kontaktperson fotballhaller
- **Geirfinn Kvalheim**
geirfinn.kvalheim@fotball.no Tlf 906 80 006
Anleggskonsulent; Telemark, Vestfold, Buskerud, Østfold, Oslo, Troms.
- **Jon Asgaut Flesjå**
jonasgaut.flesja@fotball.no Tlf.: 970 51 112
Anleggskonsulent; Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal

6 REFERANSEPROSJEKTER

Navn	Størrelse spilleflate	Type/Andre elementer	Kontakt
Valdres Storhall, Leira	68x105m	Storhall med sprintbaner, klatrehall, treningsrom, sosialt rom, kontor og 2 sett garderober. Byggeår	
Frøya Storhall	68x105m	Storhall med garderober mm Byggeår	
Hadselhallen, Stokmarknes	40x60m	Spillebane 40x60m, klatrehall, 2 settgarderober, 2 dommergarderober, sosialt rom/møterom, kontor og kjøkken/kiosk Byggeår 2017	
Kvamshallen	35x55m	Uisolert plasthall på stålfagverk Byggeår	

Etnedalshallen	35x55m	Isolert hall med lager og noe i tillegg Byggeår	
Limtrehallen, Moelv	40x66m	100m løpebane med fast dekke + hoppfelt for høyde og stav. Inngang med toaletter og lager. Byggeår	
Kongsvingerhallen	64x100m	Storhall med garderobes, kontorer, klasserom mm. Byggeår	
Lillestrømhallen	68x105m	Storhall med tribuner. Ikke garderobes.	
Vukuhallen	40x60	Isolert hall Byggeår	
Fosenhallen	40x64m	Innenfor 400m rundløpsbane skøyter.	
Storåshallen	40x60m	Isolert hall uten garderobes Byggeår	
Bankhallen, Melhus	40x64m	Isolert hall Byggeår	
Selbuhallen	40x60m	Isolert hall Byggeår	
Rindalshallen	40x64m	Isolert hall	
Nytrømhallen	40x60m	Isolert hall med veggelementer av tre og stål fagverk. Uten garderobes Byggeår	
Helgelandshallen, Sandnessjøen	40x64m	Isolert limtrehall. Ligger inntil idrettshall med felles garderobes. Byggeår /2017	
Nordlandshallen, Bodø	68x105m	Storhall inkl garderobes. Byggeår	
Fauske Storhall	64x100m	Storhall inkl garderobes Byggeår	
Nordlandiahallen, Andenes	40x60m	Isolert hall med garderobes. Byggeår 2016	
Vesterålshallen	40x64	Isolert hall. Limtre. Byggeår 1998 / 2011	
Narvikhallen	40x60m	Isolert hall. Byggeår 2004	
Moksnes Fotballhall	40x60m	Uisolert hall. Byggeår 2009	
Kong Øysteins hall, Kabelvåg	40x60	Isolert hall	

		Byggeår/rehab.: 1998/2014	
Lofothallen, Leknes	40x64m	Isolert hall Byggeår/rehab.: 1997/2014	
Hålogalandshallen, Harstad	40x64m	Isolert hall.	
Blåbyhallen	64x100m	Isolert storhall med limtrebæring. Inkluderer garderober, tribune, kontorer, sosialt rom og klasserom. Byggeår 2007	Bernt-Åge Johnsen Tlf 977 40 145 post@blabyhallen.no www.blabyhallen.no
Krafhallen, Medkila	40x80m. Spilleflate 40x64 + treningsfelt	Uisolert hall med duk og stål fagverk Byggeår 2009	
Finnmarkshallen, Alta	64x100m	Isolert jhall med garderober mm. Byggeår/rehab: 1996/2006/2016	Tommy Hæggernæs Tlf 78 43 07 67 post@finnmarkshallen.no www.finnmarkshallen.no
Hammerfesthallen	40x64m	Isolert hall. Byggeår 2002 Kombinert med idrettshall	Reidar Næss Tlf 468 61 276 Reidar.Naess@hammerfest.kommune.no
Nordkapp Flerbrukshall	40x64m	Isolert hall. Byggeår 2002	
Porsangerhallen	40x64m	Isolert hall. Byggeår/rehab: 1995/2007	
Barenthallen, Kirkenes	47x90m	Isolert hall. Byggeår 2004	
Varangerhallen, Norild	40x64m	Isolert hall. Byggeår/rehab: 1997/2012	

7 LEVERANDØRER

Oversikt over noen aktuelle leverandører av fotballhall.

Firma	Hjemmeside	E-post / adresse	Telefon
Hallsystemer AS (Best hall)	www.besthall.com	post@hallsystemer.com Rasmus Vinderens Vei 10 0373 OSLO	22 92 14 50 996 08 500 (Hans Christian Virik)
Hallmaker Entreprenør AS	www.hallmaker.no	post@hallmaker.no Strandveien 35, 1366 Lysaker	67 11 21 00
MSO-Sport&Invest AS / Hugaas gruppen	www.mso-sport.no	post@mso-sport.no Postboks 34 7332 Løkken Verk	400 33 335 (Tor Helgeton)
O.B. Wiik AS	www.obwiik.no	obw@obwiik.no	64 83 55 00

		Industriveien 13 2020 Skedsmokorset	
W. Giertsen Hallsystem AS	www.hallspesialisten.no	post@hallspesialisten.no Nygårdsviken 1, 5165 Bergen	913 36 000
Scandihall Scandinavia AS	www.scandihall.no	post@scandihall.no Storgaten 18, 3060 Svelvik	32 26 35 00
Lønnheim Entreprenør AS	www.lonnheim.no	staal@lonnheim.no Nordmørsveien 54 6517 Kristiansund N	913 98 966